

OORLOG IN FOTO'S

D-DAY

ZELDZAME FOTO'S UIT OORLOGSARCHIEVEN

FRANCIS CROSBY

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2014

INLEIDING

Als het op 5 juni niet had gestormd in het gebied rond het Kanaal, was die dag de geschiedenis ingegaan als D-Day, de dag waarop Groot-Brittannië en de Geallieerden naar Frankrijk terugkeerden om niet alleen Frankrijk, maar ook de rest van Europa te bevrijden van het juk van de nazi's.

Hoewel niet werd voorspeld dat het weer enorm veel beter zou worden, verwachtten Geallieerde meteorologen dat het op 6 juni even zou opklaren. Net als andere bevelhebbers uit de geschiedenis die op de meest elementaire krachten vertrouwden om hun kans op succes te vergroten, was Eisenhower, de Geallieerde opperbevelhebber, zich ervan bewust dat de maan en het getij voorlopig niet meer zo gunstig zouden zijn. Met dat in zijn achterhoofd gaf 'Ike' het startschot voor de grootste invasie over zee uit de geschiedenis van de mensheid.

Vanaf het moment dat de Amerikanen aan de Tweede Wereldoorlog mee gingen doen, werden er plannen gemaakt voor de invasie. In de lente van 1944 waren ze er klaar voor. Bijna precies vier jaar eerder was het Britse Expeditieleger in Frankrijk door een vernietigende Duitse opmars in de richting van Duinkerken tot de terugtocht gedwongen. Deze keer moesten de Geallieerden de Duitsers verrassen en hard toeslaan, zolang ze de heerschappij in de lucht boven de invasiegebieden hadden. De planners besloten om Frankrijk aan te vallen waar de Duitsers het niet verwachtten, namelijk de Franse kust bij Caen en het schiereiland Cotentin. Hoewel de reis daarheen langer en gevaarlijker was dan naar het voor de hand liggende gebied bij het Nauw van Calais, dachten ze dat de stranden in Normandië beter geschikt waren voor een invasie en wisten ze dat de Duitse verdediging daar minder sterk was.

In de eerste helft van 1944 brachten de Geallieerden marine-, leger- en luchtmachteenheden bij elkaar in Groot-Brittannië ter voorbereiding op Operatie Overlord, de aanval op Hitlers 'Fort Europa'. Geallieerde troepen oefenden apart en gezamenlijk voor de operatie, terwijl de planners het plan perfectioneerden om maximaal gebruik te maken van de enorme strijdmacht en hoeveelheid materieel ze tot hun beschikking hadden. Negen legerdivisies (drie met luchtlandingstroepen en zes met infanterie) uit de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Canada trainden op hun rol in de nauwgezet geplande operatie.

Toen D-Day aanbrak en er meer dan vijfduizend schepen, van slagschepen tot landingsvaartuigen, op weg waren naar Frankrijk, sprongen er parachutisten uit meer dan duizend transportvliegtuigen om de flanken en de uitvalroutes vanaf de stranden in het aanvalsgebied in te nemen. Amfibievaartuigen zetten in een strook van tachtig kilometer soldaten af op vijf Normandische stranden. In de oostelijke sector landden de Britten en Canadezen op de stranden die de codenamen Gold, Juno en Sword hadden gekregen; de Amerikanen landden op twee stranden in het westen, Utah en Omaha.

Aan het eind van D-Day hadden de Geallieerden 155.000 manschappen, enkele duizenden voertuigen, waaronder tanks, honderden stuks geschut en ongeveer vierduizend ton voorraden over zee of door de lucht in Frankrijk aan land gezet. Het is verbazingwekkend, maar de Duitsers waren daar volledig door verrast. Hitlers *Atlantikwall* was doorbroken, maar de slag was nog lang niet voorbij. Het bruggenhoofd moest worden zeker gesteld en uitgebreid om te voorkomen dat de *Wehrmacht* de Geallieerden terug de zee in kon drijven. Terwijl die dappere mannen zich een weg vooruit vochten op de stranden in Normandië, waren hun stappen de eerste stappen op weg naar de overwinning in Europa. Dit boek, met foto's uit het fantastische fotoarchief van het *Imperial War Museum* in Londen en uit de militaire archieven van de Verenigde Staten, is opgedragen aan degenen die hebben gevochten om de wereld te bevrijden van tirannie.

Deel 1

VOORBEREIDING

Een vrouw hangt op 5 juni 1944 haar wasgoed in een tuin aan de zuidkust van Engeland (misschien in Southampton). De weg achter haar staat vol geparkeerde auto's en pantservoertuigen. Een groot deel van de zuidkust was een reusachtige parkeerplaats geworden voor de Geallieerde legers. (IWM CL19)

Middelgrote Martin B-26 Marauder-bommenwerpers van het 9de Luchtleger van de Verenigde Staten steken op 26 maart 1944 vanaf bases in Groot-Brittannië de Noordzee over om een aanval uit te voeren op vijandelijke *Schnellboten* die in de haven van IJmuiden lagen. Die missie was onderdeel van de opmaat tot D-Day waarin de Geallieerden probeerden de Duitse marine uit te schakelen of in elk geval in de bases te houden. De latere varianten van de B-26 konden een lading bommen van meer dan 1.500 kilo meenemen en hadden een effectief bereik van 1.750 kilometer. Het vliegtuig was zwaar bewapend en tegen 1944 leden Marauders van het 9de Luchtleger van de Verenigde Staten de minste verliezen tijdens operaties van welk vliegtuig op het Europese slagveld dan ook. (IWM EA 19186)

Noord-Amerikaanse B-25 Mitchell II-vliegtuigen van het 226ste RAF Squadron, onderdeel van het 2de Tactische Luchtleger. Het is op de foto duidelijk te zien dat beide vliegtuigen bezig zijn met een bombardement.

De B-25 Mitchell was vanaf 1941 in gebruik bij de Amerikaanse luchtmacht en werd beroemd door de aanval op Tokio die Doolittle uitvoerde vanaf het vliegdekschip USS *Hornet*.

Op basis van de Lend-Lease-overeenkomst tussen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten kreeg de RAF meer dan 800 exemplaren van deze robuuste en betrouwbare bommenwerper. Het 98ste en 180ste Squadron van de RAF namen in september 1942 de eerste Mitchells in gebruik. Vanaf augustus 1943 waren ze onderdeel van het 2de Tactische Luchtleger en voerden ze voorafgaand aan de invasie aanvallen uit op doelen in Noord-Frankrijk en ook op plaatsen bij het Nauw van Calais waar V1's en V2's werden gelanceerd.

De B-25 was effectief op lage en middelgrote hoogte en een uitstekende lichte bommenwerper die op grote schaal werd gebruikt om Geallieerde landstrijdkrachten te ondersteunen. De zwart-witte strepen die alle Geallieerde vliegtuigen hadden om gemakkelijk herkend te kunnen worden, zijn duidelijk te zien. (IWM CL107)

Een Douglas A-20 Havoc op een foto boven het schiereiland van Cherbourg valt Duitse bevoorradingslijnen aan. Hoewel de A-20 aanvalsbommenwerper een Amerikaans vliegtuig was, werd het door de Britten en Fransen in de strijd gebruikt. Op 4 juli 1942 voerden zes A-20's met een Amerikaanse bemanning van het 15de Bombardementssquadron, begeleid door zes A-20's met bemanningen van de RAF, op lage hoogte een missie uit tegen vier Nederlandse vliegvelden. Dat was de eerste aanval met bommenwerpers in Europa die overdag door Amerikanen werd uitgevoerd.

In september 1944 kwam er een einde aan de productie van de A-20; er waren er meer dan 7.000 gebouwd voor de Verenigde Staten en de Geallieerden. (IWM EA25765)

Een luchtfoto van Cherbourg die door de RAF is gemaakt. De inname van deze diepe haven was van cruciaal belang voor het succes van de Geallieerde veldtocht in Normandië, omdat de invasielegers bevoorrad moesten kunnen blijven worden. De noodzaak om de haven in te nemen werd veel groter, toen de kunstmatige haven van de Amerikanen binnen twee weken na de invasie op D-Day buiten gebruik raakte door stormen in het Kanaal. Op 18 juni 1944 rukten Amerikaanse eenheden op over het schiereiland Cotentin, waardoor Cherbourg in de punt daarvan werd afgesneden van de rest van Frankrijk. De Duitse strijdkrachten in Cherbourg gaven zich over, maar hadden voldaan aan de opdracht van Hitler dat ze '... voor de vijand geen haven, maar een ruïne moesten achterlaten'. Het duurde een paar weken, voordat de haven weer kon worden gebruikt. (IWM CL16)

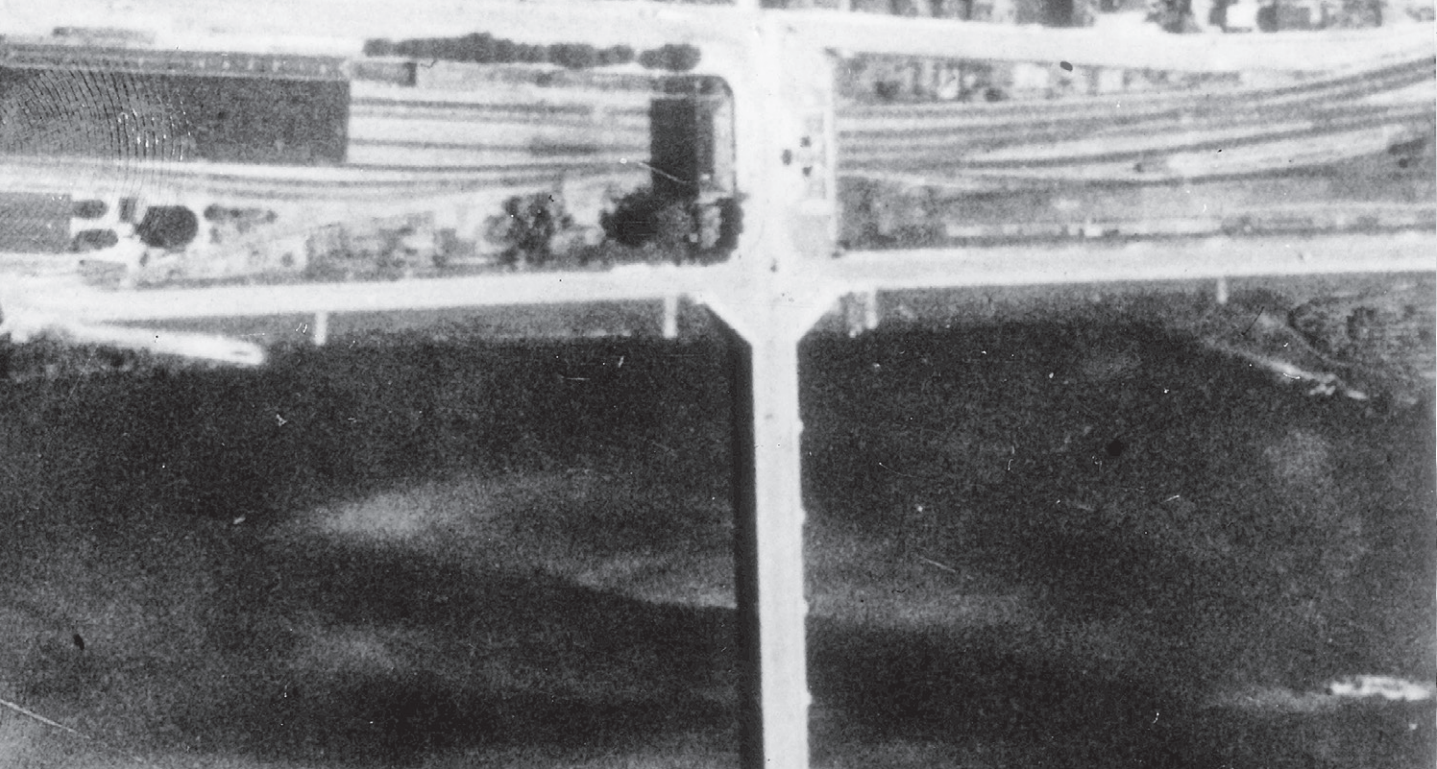
Een filmfoto van manschappen van Commando Nr. 4 die in de buurt van de zuidkust van Engeland op weg zijn om zich in te schepen voor hun landing op het Sword-strand aan de Normandische kust. Commando Nr. 4 bestond uit Britse en Franse soldaten, inclusief 177 Fransen onder leiding van majoor Kieffer, de enige Franse militairen die deelnamen aan de eerste golf van de landingen op 6 juni. Ze werden aan boord van de schepen *Princess Astrid* en *Maid of Orleans* naar Frankrijk gebracht. Na de landing moesten ze de Duitse stelling bij Riva Bella in

Ouistreham uitschakelen. Tijdens de landing kwamen de commando's onder zwaar vuur te liggen, maar het lukte hun om uit te breken naar de kustweg en op weg te gaan naar Ouistreham. (IWM BUI178)

Laatste instructies voor de bemanningen van Douglas Bostons van de RAF. Zij moesten laag over de Franse kust vliegen om rookgordijnen te leggen die de aankomst van de Geallieerde schepen moesten verbergen. Op deze foto, die heel goed de gespannen sfeer laat zien die er vlak voor het begin van de grote operatie hing, zijn een Amerikaanse piloot en enkele bemanningsleden van het beroemde Franse Lotharingen-Squadron te zien. (IWM CL4)

Luchtfoto's van het spooremplacement in Saumur, voor en na een bombardement. Op de tweede foto is de schade te zien die door bommenwerpers van de RAF werd aangericht tijdens een aanval in de nacht van 1 juni. Dit soort doelen moest vóór D-Day worden aangepakt om verplaatsing van soldaten en tanks naar het front nagenoeg onmogelijk te maken. Het gevolg van de aanval was dat spoorlijnen werden weggeslagen en de emplacementen praktisch werden verwoest. De grootte van en het aantal bomkraters dat in de rivierbedding is te zien, geeft een duidelijk beeld van de omvang en de gewelddadigheid van de aanval. De explosie van bommen die in de riviermodder terechtkwamen, zal echter behoorlijk gedempt zijn geweest. (IWM CL78 en CL79)

